

KUR'AN'IN FAZİLETLERİNDEN SÖZ EDEN METHİYE TÜRÜNDE BİR MANZUME: MEDHU KUR'ÂNI 'AZÎMÎ'Ş-ŞÂN VE BİHİ NESTA'İN

Ayşe SAĞLAM¹

ÖZET

Kur'an-ı Kerim, klasik Türk edebiyatının temel kaynaklarından biridir. Türkçe satır arası Kur'an çevirileriyle başlayan bu ilgi; ayet, sure ve Kur'an tefsirleriyle devam eder. Kur'an-ı Kerim'de zengin bir çağrışım imkânı yakalayan bu edebiyatta, Kur'an ayetleri telmih ve iktibas yoluyla kullanılır. Kur'an'da geçen birçok kıssaya telmih yoluyla yer verildiği gibi bu kıssalar birçok edebî türe de kaynaklık eder. Ayrıca Kur'an'ın kendisi bir edebî teşbih unsuru olarak birçok benzetmeye konu olur. Sayıları sınırlı da olsa Kur'an'daki sure ve ayetlerin tercüme ve tefsirlerini ihtiva eden ya da Kur'an surelerinin isminin nazmedildiği manzumeler de kaleme alınmıştır. Sure isimlerinin nazmedildiği manzumelerde sure adlarının ezberlenmesini kolaylaştırmak ve surelerin sahip oldukları bir takım hususiyetleri kavratmak hedeflenirken tercüme ve tefsirlerde sure ve ayetlerin faziletlerinin anlaşılması hedeflenmiştir. Bu tarz eserlerin büyük çoğunluğu, Kur'an'ın bütününden ziyade Kur'an'daki bazı sure ve ayetlerin faziletlerine hasredilmiştir.

Diyarbakır Ziya Gökalp Yazma Eser Kütüphanesi 516 numarada Medhu Kur'âni 'Azîmî'ş-şân ve bihi nesta'în başlığıyla kayıtlı olan şiir, bütün olarak Kur'an'ın faziletlerinden söz eden methiye türünde bir manzumedir. 52 dörtlükten müteşekkil bu manzume, sadece belirli sure ya da ayetlerin değil, bir bütün olarak Kur'an'ı Kerim'in faziletlerinden söz etmesi yönüyle ehemmiyetlidir. Kur'an-ı Kerim'i tercüme ya da tefsir etmeye dönük olmayan bu manzumede, doğrudan Kur'an'ın faziletlerinden, okunma adabından, şefaatinde, Kur'an okumanın ve öğretmenin ecrinden, hükümlerine riayet etmenin ehemmiyetinden söz edilir.

Bu çalışmada Medhu Kur'âni 'Azîmî'ş-şân ve bihi nesta'în isimli manzume tanıtılacak ve şiirin çeviri yazılı metni verilecektir.

Anahtar Kelimeler: Klasik Türk Edebiyatı, Kur'an, methiye, manzume.

¹ Arş. Gör. Dr., Dicle Üniversitesi, Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, as.aysesaglam@gmail.com

A POETRY IN KIND OF PRAISE, MENTIONED ABOUT VIRTUES OF QUR'AN: MEDHU KUR'ÂNİ AZÎMİ'Ş-ŞÂN VE BİHİ NESTA'ÎN

ABSTRACT

Qur'an is one of the essential source of classical Turkish literature. This interest, starting with the translation of Qur'an into Turkish, continues with verse, surahs and interpretation of Qur'an. In this literature which provides an opportunity a rich connotation in the Qur'an, Qur'an verses are used through truism and quotation. As many parables being in Qur'an are included through truism, these parables also help many literary genres. In addition, the Qur'an itself is subject to many analogies as an element of literary simile. Even if the numbers of them are limited, the praises, involving translation and interpretation of surah and verses in the Qur'an or the name of Qur'an surah have been written up, as well. While it is aimed to facilitate the memorization of the names of surah and to get through to a set specialities of surahs in the praises involved the names of surah, it has been aimed to be understood virtues of surah and verses in the translation and interpretation. A great of majority of these kind of works have been confined virtues of some surah and verses in the Qur'an rather than the whole Qur'an.

At number 516 of Diyarbakır Ziya Gökalp Writing Work Library, the poetry registered by name of Medhu Kur'âni Azîmi'ş-şân ve bihi nesta'în is a praise in the form of eulogy mentioned about virtues of Qur'an as a whole. This praise, composed of 52 stanzas is important in that not to mention only certain sura hor verse, but to refer to virtues of the Qur'an as a whole. In this praise which is not intended to translate or interpret the Qur'an, it is directly treated of the virtues of Qur'an, manners of reading, intercession, reward of reading and teaching of Qur'an and importance of obeying rules.

In this study, the praise called Medhu Kur'âni Azîmi'ş-şân ve bihi nesta'în will be introduced and translated written text of poem will be given.

Key Words: Classical Turkish Literature, Qur'an, eulogy and praise, poetry.

GİRİŞ

Arapça “övme, birinin iyi şeylerini söyleme” (Devellioğlu 2004: 598) anlamlarına gelen “medh” kökünden türeyen methiye, “edebiyatta bir kimseyi övmek için yazılan şiir ve yazılara denir” (Pala 2004: 301). Esasen kasidelerin övgüye dayalı bölümlerinden birinin adı olan bu kavram, divan şiirinde başta kasideler olmak üzere övgü temeline dayalı manzumelerin genel adını karşılamaktadır. Genellikle kaside nazım şekliyle yazılan methiyenin hemen tüm nazım şekilleriyle yazılmış örneklerine rastlamak mümkündür (Aça 2009: 336). Methiyelerde memduhun insan olma zorunluluğu yoktur. Klasik Türk şiirinde mekânlar, yapılar, hayvanlar, eşyalar vb. birçok varlık için methiye yazılmıştır.

Diyarbakır Ziya Gökalp Yazma Eser Kütüphanesi 516 numarada *Medhu Kur'âni 'Azîmi's-şân ve bihi nesta'in* adıyla kayıtlı olan manzume, Kur'an-ı Kerim'i öven methiye türünde bir şiirdir. 52 dörtlükten oluşan bu manzume, Reyî mahlaslı bir şair tarafından kaleme alınmıştır. Kaynaklarda şairle ilgili herhangi bir bilgiye rastlanmamıştır. Süleyman Mecek'in hazırladığı, *Reyyî'nin "Kitâb-ı Rûşenî" İsimli Manzum Ferâizi (İnceleme-Metin)* adını taşıyan yüksek lisans tezinde Mecek, tezine konu olan Reyî ile ilgili bilgiler verir. Taradığı eserlerde Reyî ile ilgili herhangi bir bilgiye rastlamadığını belirten yazar, Reyî'nin kendi eserlerinde de ismi dışında hayatı hakkında herhangi bir bilgi bulunmadığını belirtir. Şairin doğum ve ölüm tarihiyle ilgili net bir bilgiye ulaşamayan Mecek, onun 17. yüzyılın ikinci yarısı ile 18. yüzyılın ilk yarısında yaşadığını düşünür. Şairin tespit edebildiği eserlerinden yola çıkarak onu tanıtmaya çalışır: “Eserlerinden anladığımız kadarıyla müellif, o dönemin eğitim sistemi içinde iyi bir tahsil görmüş; edebiyat, fıkıh, tefsir ve hadis gibi ilimlerden haberdar, ferâiz ilmine ve şiire vâkıf, âlim bir kişi olarak yetişmiştir. Müellifin bu durumuna dair açık ipuçları şiirlerinde görülmektedir. Çünkü manzume, didaktik amaçlı bir eser olmasına rağmen, vezin olarak hataları yok denecek kadar az, içerik olarak ferâiz ilminin bütün ayrıntılarını anlatacak kadar geniş ve kapsamlıdır. Ferâiz ilminin en nadir konularına bile temas ederek, bu meseleleri misalleri ve hesaplanış şekilleriyle nazma dökmüştür” (Mecek 2010: 6). Mecek'in tespitine göre Reyî'nin *Kitâb-ı Rûşenî*, *Nûru'l-Hüdâ*, *Dürr-i Manzûm*, *Ferâiz-i Cevherî* olmak üzere toplam dört eseri mevcuttur. *Nûru'l-Hüdâ* isimli eser, manzum akaid, diğer üç eser de manzum feraizdir. *Kitâb-ı Rûşenî*'nin son beyitlerinde eserin telif tarihi 1115 (1704) olarak belirtilmiş, ayrıca çalışmaya konu olan her iki nüshada istinsah tarihleri 1135 (1723) ve 1119 (1708) olarak düşülmüştür. *Nûru'l-Hüdâ*'nın sonlarında müellif eserin bitiş tarihi olarak 1117 (1706), *Ferâiz-i Cevherî*'nin sonlarında da 1127 (1715) senesini yazmıştır (Mecek 2010, 9-14).

Mecek'in verdiği bilgiler, *Medhu Kur'âni 'Azîmi's-şân ve bihi nesta'in* isimli methiyenin şairi ile *Kitâb-ı Rûşenî* şairinin aynı olma ihtimalini düşündürür. Her iki şairin mahlasının aynı olması, eserlerde işlenen konuların dinî içerikli manzumelerden oluşması ve eserlerin istinsah tarihlerinin yakınlığı bu düşünceye kuvvet verir. Methiyenin istinsah tarihinin diğer dört esere göre daha yeni olması, bu manzumenin diğerlerine göre daha geç bir tarihte yazılmış olabileceğini düşündürür.

Methiye Nüshasının Tavsifi

Eserin tespit edebildiğimiz tek nüshası Diyarbakır Ziya Gökalp Yazma Eser Kütüphanesi'nde 516 numara ile kayıtlıdır. Harekeli nesih hatla yazılan metnin satır sayısı 11'dir. Kâğıt türü üç ay filigranlıdır. 165x115-105x65 mm. ölçülerine sahiptir. 7 varak olan nüshanın cilt kapağı kaybolmuş, yaprakları bezden bir sirta yapıştırılmıştır. Nüshanın 1b-6a arasında *Medhu Kur'âni 'Azîmi's-şân ve bihi nesta'in* başlıklı methiye bulunur. Söz konusu methiyenin ilk ve son dörtlükleri:

Baş:

Bi-ḥamdi'llâh virüp Ḳur'ân
Müyesser eyledi 'îrfân
Añadur şükrümüz her ân
'Înâyet eyledi Allâh

Son:

Mefâ'îlün mefâ'îlün
Bulup ḥükmün tuṭuñ her ân
Ḳılup târîḫini izhâr
Ḥisâbın eyleye her ân

Eserin istinsah tarihi 1191 (1777)dir. Manzumenin müellif hattı mı yoksa müstensih hattı mı olduğunu belirleyecek herhangi bir kayıt bulunmaz.

Methiyenin ardından Hz. Peygamber ve dört halifeyi öven Arapça bir manzumeye ve Türkçe bir beyte yer verilmiştir. Söz konusu manzume ve beytin şaire ait olup olmadığı konusunda herhangi bir kayıt düşülmemiştir. Reyfî hakkında bilgi veren tespit edebildiğimiz tek çalışma olan yüksek lisans tezinde şairin Arapça manzumesi olduğundan söz edilmemektedir. Arapça manzumenin ilk ve son beyitleri:

Baş:

Şebîhûke bedrû'l-leyli belente enveru
Ve mâ'u'l-melâḫati min vechike yaḳṫuru

Son:

Yâ senedi yâ Resûla'llâhi ḥuz bi yedi
'Înde's-şîrâṭı îzâ mâ zelleti'l-ḳademi

Türkçe Beyit:

Rızâsın al da Mevlâ'nıñ disünler saña ḥoş geldin
Cihân bâḡını mülk itdüñ niçün dîvâne boş geldin

Methiyenin Tanıtılması

Dinî eserler okuyucunun eseri sıkılmadan, eğlenip hoşça vakit geçirerek okuması için manzum olarak yazılır. Bu tarz manzum eserlerin yazılmasındaki asıl gaye, akıcı dil ve çekici üslup vasıtasıyla okuyucuyu kendine çekmek ve kolayca ezberlenmesini sağlamaktır (Eliaçık 2008: 16). Konumuz olan *Medhu Kur'âni 'Azîmi's-şân ve bihi nesta'in* isimli methiye de benzer bir gayeyle yazılmıştır. Okuyucuya Kur'an okumanın önemini kavratmak ve Kur'an okuma alışkanlığı kazandırmak isteyen şair, düşüncelerini nazım hâlinde anlatma yolunu seçmiştir.

Murabba nazım şekliyle kaleme alınan methiye, 52 dörtlükten oluşur. Bendler arası kafiye düzeninde bütünlük gözetilmemiştir. Eser, aruzun mefâ'ilün mefâ'ilün kalıbında yazılmıştır. Kur'an'ın faziletinin anlatıldığı manzumede, Kur'an okumanın ve hükümlerine uymanın önemi üzerinde durulur. Vaktinin büyük çoğunluğunu Kur'an okuyarak geçirenlerin yüksek manevi makamlara çıkacakları ve ebedi saadeti kazanacaklarına değinilir. Aynı zamanda bu kişilere ölüm anında rahatlık vereceği, kıyamette ihtiyacın en şiddetli olduğu vakitte Kur'an'ın kişinin imdadına yetişeceği gibi hususiyetler üzerinde durulur. Çocuklarına Kur'an okutan ebeveynin mükâfatının yüksekliği anlatılır.

Allah'a iltica etmenin önemine, namaz kılmak, sadaka vermek ve sıla-i rahimin önemine değinilen manzumede, Kur'an'ı usulüne uygun okumanın gerekliliğine dikkat çekilir. Bu hususa dikkat etmeyenlerin manevi kayıplarından ve görecekleri mücazattan söz edilir. Kur'an okumanın faydaları anlatılırken Kur'an'ın sırlarına vakıf olmuş kişilerin hayatlarından kesitler sunulur ya da onların konuyla ilgili yorumlarına yer verilir. Bu şekilde manzumede verilmek istenilen mesaj pekiştirilir. Şairin isimlerini zikrettiği bu kişiler Hz. Muhammed, İmam Züfer, Gevâşî ve Ömer ibni a'lâ'dır. Sözlerine en fazla yer verilen Hz. Muhammed'dir. Hatta manzumenin geneli onun Kur'an'ın faydalarına dair söylediği hadisler üzerine kurulmuştur. Söz konusu kişilerin İslamî ilimlerde mütehasıs olmaları göz önünde bulundurulduğunda Reyî'nin İslamî ilimlerle yakından ilgilendiği anlaşılır.

Manzume, sade ve açık bir dille kaleme alınmıştır. Anlaşılabilirliğin ön planda olduğu manzumede Türkçe söyleyiş hâkimdir. Uzun ve karmaşık terkiplerden ziyade kısa ve anlaşılır tamlamaların yer aldığı bu şiirde, konuşma diline yakın bir dil kullanılmıştır.

(1b) *Medhu Kur'âni 'Azîmi's-şân ve bihi nesta'in*

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm

1	Bi-ğamdi'llâh virüp Kur'ân	2	Şalât olsun resûlüne
	Müyesser eyledi 'irfân		Dağı aşhâb u âline
	Añadur şükrümüz her ân		Kemâl irmez kemâline
	'Înâyet eyledi Allâh		Ki oldur 'ayn-ı fazlu'llâh

3	Buyurmuş fazl-ı Kur'an'ı Şahâbî naql ider anı Açup gözi uyur cânı İrişe tâ ki feyzu'llâh	4	Gel imdi diñle Kur'anuñ Diyem fazlın saña anuñ İşit kavlin o sultânuñ Ne buyurdi resûlu'llâh
5	Oğuyan kişi Kur'anı Ri'âyet eyleyen anı Ne müjde kıldı sultânı (2a) Ki oldı hâşş-ı ehlu'llâh	6	İmâmî bi-ehlî didi Rivâyetde ki eyledi Bize hattâ çok eyledi Didi fazlın resûlu'llâh
7	Kemâl-i ihtiyaç vaqtd Gelür Kur'an kıyâmetde Kemâli hüsni şüretde Diye ol ehline ey şâh	8	Beni bildiñ mi ben kimem İde kim ben seni bilmem İde ol sevdiğün benem Mülâzımduñ baña her gâh
9	Gicelerde uyumazdıñ Günüñ bensiz geçirmezdin Ki bensiz bir dem olmazdıñ Beni bil imdi ol âgâh	10	Diye Kur'an ola mısın 'Aceb elim ala mısın Beni âzâd kıla mısın İrişe mi ki fazlu'llâh
11	Ne'am diye ki Kur'anem (2b) Çamu dertlere dermânem Gel imdi elüñi alam İrişdi çünki fevzu'llâh	12	Elini eline ala Hağ'uñ divânına gele İşit gör ki neler kıla Aña ol Hazret-i Allâh
13	Şağında kıya ol milki Şolunda hem kıya huldı Başında saltanat börki Kıya ol Hazret-i Allâh	14	Gör imdi Hağ neler kıldı Ata ana neler buldı Oğuyana neler oldı Gel imdi bundan ol âgâh
15	Atası anası anuñ Müselmân olmuş olursa İki hülle geyürel Nice dünyadaki ey şâh ²	16	Diyeler dâr-ı dünyâda Buña lâyıq 'amel bizde Yoğ idi herkesüñ anda Nedendür bu idiñ aña

² Yazma nüshada on yedinci sırada görünen bu dördlük anlamsal kopukluğu gidermek için tarafımızdan buraya alınmıştır.

17	Diyeler oldu oğlunuz Aña Kur'ân okutduñuz Anuñ ecrini bulduñuz Anuñ fazlıdur ol aña	18	Ölüm hâlinde râhatlık Dilerseñ oqu Kur'ân'ı Gicelerde namâzlar kııl Ki kabrũñ ola nûrânî
19	Qıyâmet şiddetinden ger Necât isteriseñ ser ser Namâz kııl fi-sebili'llâh İrişdi râhata cânı	20	Şırâtı geçmek isterseñ Namâzı kııl cemâ'atle Ağır mîzânı isterseñ Şehâdet eyle rûhânî
21	Dilerseñ Haq rızâsını Taşadduq eylegil çok çok Bereket dile rızq için Duğâ kııluben ey cân ³	22	'Ömürde artık isterseñ (3b) Şıla eyle sen erhâmı Cehennemden halâş iste Añup ağla o sultânı
23	Hadîşũñ ma'nâsın aña Oqu tüt hükmini her ân Hazer eyle hilâfından Yarın kırtarasın cânı	24	İmâm Züfer kamu 'ilmi Kıılup hâşıl hemi bildi İki yıl okudu Kur'ân Vefât itdi işit anı
25	Düşinde bir kışi görmiş Yüce 'izzetlere irmiş Neden irdiñ diyü şormiş Ne dimiş gör o sultânı	26	İki yıl okudum Kur'ân Ol oldu derdime dermân Baña Haq eyledi fermân O yüzden buldum ihsânı
27	Gel ey Kur'ân okuyan cân İşitgil sözümi her ân Te'ennî eylegil her dâñ (4a) Ki geldi hükmi-yezdânî	28	Budur âyetde ma'nâ bil Tilâvetde te'ennî kııl Kamu haqqını vir kâmil Müzeyyen oqu Kur'ân'ı
29	'Ömer ibni a'lâdan bil Rivâyet böyledür kâmil Gevâşî naqlini şâmil Haqîkat eyle iz'ânı	30	Didi lahnı kıırâ'atde Namâzı eyler ol fâsid Degildür ol kelâmu'llâh Fesâda virdi bes anı

³ Vezin aksıyor.

- 31 Ziyâde eyledi aña
Tıışından nesnelere zâ'id
Günâhkâr ola belki ol
Dağı küfre ire şanı
- 32 Ziyâde itse Qur'an'da
Ki bir harfi kelâmında
Ola kâfir didi anda
İşitdün mi o sulţanı
- 33 Oğuyan lahn ile Qur'an
(4b) Dağı hem anı diñleyen
Olurlar cümlesi 'âşî
Fuşuldür cümleñ şanı
- 34 Eger taşsin iderler
Virilür küfr ile fetvâ
Nitekim virdi sâbıkda
Kime ba'zı fuğul anı
- 35 Lahından pek hâzer eyle
Cehâletden güzere eyle
Aña bezl-i hüner eyle
Ri'âyet eyle Qur'an'ı
- 36 İki dürlü olur lahnı
Celî biri biri mağfi
Bularuñ bil nedür farkı
Diyeyim añlağı anı
- 37 Celî oldur ki oğuya
Muğarrık sâkin olanı
Veyâ tebdil ide harfi
Veyâ tebdil-i a'câmî
- 38 Bular lahnı celî oldı
Şevâbından alıçodı
'Özüñ 'işyâna ğark oldı
(5a) Hâzer eyle şaşın anı
- 39 Odur mağfi ki bir harfi
Mükerrer oğuya anı
Ne ğunnesin ide izhâr
Şu kim izhâr ola şanı
- 40 Bular lahnı ğafilerdür
Şevâbı mağv iderlerdür
Günâhkâr idiserlerdür
Kemâl üzre şaşın anı
- 41 Şulardan olmağıl zinhar
Olar dünyâ sarâyında
Eyü şandılar a'mâlin
Eyülerden kırup şanı
- 42 Aña hiç nef' olmadı
Kimesne elin almadı
Ħağ'ın 'indeinde bulmadı
Cehennemde kôdı anı
- 43 Şular kim oğuya Qur'an
Ħuğûğun itmeye ihsân
Aña la'net ide her ân
Ki zâyî' eyledi anı
- 44 Gel imdi 'ilm-i tecvîde
(5b) Çalış sa'y eyle her demde
Yarın yevm-i kıyâmetde
Şefâ'at ide Qur'an'ı

45	Gice gündüz iden yoldaş
Yorulma çekme andan baş
Tevâzu'lar ide dağ taş
Kılup emrüne fermânı	46	Oğu tut hüküm-i Qur'an'ı
Fedâ kıl yoluna cânı
Kılasın râzı Sübhân'ı
Olup emrine fermânı
47	Anuñ 'ilmin idüp tedkîk
Oğu tecvîd ile taḥkîk
Kamuya Haq vire tevfiḳ
Tutalar hükmini her ân	48	Dilegüm budur ey erḥam
Olam Qur'an ile her dem
Bu Reyyî kuluña hem-dem
İdesin luḫ ile iḥsân
49	İlâhî fazl-ı rahmet kıl
'Aṭamuz ḥûr u minnet kıl
Liḳâmuz mübt-i rü'yet kıl
(6a) İrişdür sen bize dermân	50	Du'âsında idenler yâd
Ola gönülleri âbâd
Oları eyle yâ rab şâd
Virüben ḥûr ile rıdvân
51	Gel imdi Reyyî kıl iḥşâr
Gönülden şıdḳ ile yalvar
Kamuya luḫ ide Ğaffâr
Muḳârîn eyleye imân	52	Mefâ'ilün mefâ'ilün
Bulup hükümün tuṭuñ her ân
Kılup târiḫini izḫâr
Hisâbın eyleye her ân

SONUÇ

Bu çalışmada Reyî'nin *Medhu Kur'âni 'Azîmi's-şân ve bihi nesta'în* başlıklı manzumesi üzerinde durulmuştur. Daha önce üzerine bir çalışma yapılmayan bu eser, bir bütün olarak Kur'an'ın fazilet ve sevaplarını anlatan bir methiyedir. Asırlardır gençliğini muhafaza eden ve milyonlarca insana kendisini okutturan Kur'an-ı Kerim gibi bir kitabın övgüsü, günümüz için de güncel bir konudur. Edebiyatımızda feraiz, akaid, ilm-i hal gibi dinî konuların manzum olarak anlatıldığı eserlere, Kur'an-ı Kerim'in usulüne uygun okunmasına katkı sağlamak için yazılan manzum tecvidlere ya da Kur'an tercüme ve meallerinin manzum ifade edildiği örneklerle sıkça rastlanmaktadır fakat doğrudan Kur'an'ın övüldüğü manzum eserlerle karşılaşmak pek mümkün olamamaktadır. Çalışmamıza konu olan manzume şimdiye kadar doğrudan Kur'an'ın medhine dönük yazılmış bilinen ilk eser olması yönüyle önemlidir.

Kaynaklarda adına rastlanmayan Reyî'nin söz konusu manzumesinden İslamî ilimlere ve nazımla söz söylemeye vakıf bir şahsiyet olduğu anlaşılır. 18. yüzyılda yaşadığı kuvvetle muhtemel olan şairin Kur'an-ı Kerim'in medhini manzum olarak kaleme almasında halkı eğitme düşüncesi hâkimdir. Kur'an'ın kişiye kazandırdığı manevi güzellikler üzerinde yoğunlaşması, Kur'an okumanın faziletlerinin kavranması için Allah dostlarının hayatlarından deliller sunması ve şiir boyunca kişileri Kur'an okumaya teşvik etmesi bunun net göstergesidir.

Manzumede sanatsallıktan ziyade anlaşılabilirliğin öne çıkarılması, şiirin edebî yönden zayıf kalmasına sebep olmuştur. Şairin tercih ettiği dil ve anlatım, manzumede verilmek istenen mesajla uyumlu olup şairin dünya görüşünü yansıtır.

KAYNAKLAR

- Aça, Mehmet-Gökalp Haluk-Kocakaplan, İsa (2009). *Başlangıçtan Günümüze Türk Edebiyatında Tür ve Şekil Bilgisi*. İstanbul: Kriter Yayınları.
- Akpınar, Ali (2009). Kur'an Surelerinin İsimlerine Dair Yazılmış Mensur ve Manzum Eserler ve Manzum Bir Örnek. *Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 13/1, 5-18.
- Akpınar, Ömer Faruk (2011). Fezailü'l-Kur'an Edebiyatı. *İSTEM*, 17, 177-194.
- Devellioğlu, Ferit (2004). *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lugat*. Ankara: Aydın Kitabevi.
- Eliaçık, Muhittin (2008). Denizlili Köralizâde Es'ad Efendi'nin Mir'ât'ı Ferâiz'i. *Diyanet İlmî Dergi*, C. 44, S.4, 121-144.
- Güngör, Zülfikar (2007). Türk-İslam Edebiyatının Kaynağı Olarak Kur'an-ı Kerim. *İslami İlimler Dergisi*, 178-188.
- Güzel, Abdurrahman (2009). *Dinî-Tasavvufî Türk Edebiyatı El Kitabı*, Ankara: Akçağ Yayınları.
- Kaplan, Yunus (2016). Kur'an Surelerine Dair Yazılmış Manzum Bir Örnek Dâ'î ve Suverî'l-Kur'ân'ı. *LİTTERA TURCA*, 2/1, 267-280.
- Mecek, Süleyman (2010), *Reyyî'nin "Kitâb-ı Rûşenî" İsimli Manzum Ferâizi (İnceleme-Metin)*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Pala, İskender (2004). *Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü*, İstanbul: Kapı Yayınları.
- Reyyî, *Medhu Kur'âni 'Azîmî's-şân ve bihi nesta'în*, Diyarbakır Ziya Gökalp Yazma Eser Kütüphanesi nu: 516.
- Uzun, Mustafa (2001). Kur'an ve Türk Edebiyatı, *Kur'an ve Tefsir Araştırmaları II*, İstanbul, 21-28.
- Yekbaş, Hakan (2010). Divan Şiirinde Kur'an, *İSTEM*, 16, 199-232.

